

DEPOZIT VA UNGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR

*Ko'charov Rustam –student,
Samarqand iqtisodiyot va servis instituti
Abduvahobov Shaxzod Xolmo'min o'g'li– assistent,
Samarqand iqtisodiyot va servis instituti*

Annotatsiya: Ushbu maqolada depozitning mohiyati, ahamiyati, turlari, unga ta'sir etuvchi omillar, foiz stavkalarining o'рни hamda depozit hajmini oshirish yo'llari batafsil yoritilgan. Depozit moliya tizimining muhim tarkibiy qismi bo'lib, uning miqdori va sifati iqtisodiyotning barqaror ishlashiga bevosita ta'sir ko'rsatishi ko'rsatib o'tilgan. Maqolada depozitga ta'sir etuvchi ichki va tashqi omillar tahlil qilingan, foiz stavkalari, inflyatsiya va bank obro'sining ahamiyati ochib berilgan. Shuningdek, depozit hajmini oshirishning turli usullari keltirilgan.

Kalit so'zlari: depozit, foiz stavkalari, inflyatsiya, bank obro'si, depozit turlari, depozit hajmi, kredit resurslari, moliyaviy barqarorlik, iqtisodiy o'sish.

Depozit moliyaviy tizimning ajralmas qismi bo'lib, iqtisodiyotning barqaror ishlashida muhim rol o'ynaydi. U bank va uning mijozlari o'rtasidagi ishonchli munosabatlarning asosiy shakllaridan biri hisoblanadi. Depozit orqali aholiga o'z mablag'larini xavfsiz saqlash va ularning qadrsizlanishidan himoya qilish imkoniyati yaratiladi.

Depozitning mohiyati shundaki, jismoniy va yuridik shaxslar o'z mablag'larini muayyan muddat davomida bankka qo'yib, ularga belgilangan foiz stavkasi bo'yicha daromad olishlari mumkin. Banklarning asosiy maqsadi esa depozitlarni to'plash orqali mablag'lar bazasini shakllantirish va ularni kredit resurslari sifatida iqtisodiyotga yo'naltirish hisoblanadi.

Depozitlarning ahamiyati nafaqat aholi uchun, balki butun moliya tizimi va iqtisodiyot uchun ham katta ahamiyatga ega. Depozitlarning ahamiyati esa quyidagilarda namoyon bo'ladi:

1. Aholining jamg'armalarini saqlash vositasi va inflyatsiyadan himoya qilish. Depozitga qo'yilgan mablag'lar pul qadrsizlanishidan himoya qilinadi va ulardan foydalanish imkoniyati mavjud bo'ladi.
2. Daromad manbai. Depozitlarga muayyan foiz to'lanadi va bu aholiga qo'shimcha daromad olish imkoniyatini beradi. Shu bilan birga, korxonalar va tashkilotlar ham depozitlardan daromad olish imkoniyatiga ega bo'ladilar.
3. Banklarning kapital bazasini shakllantirish manbai. Depozitlar banklarning o'z kapitalini ko'paytirish vositasi bo'lib xizmat qiladi, chunki bank kapitali depozitlar hisobidan shakllanadi.

4. Investitsiyalar uchun mablag'lar manbai. Banklardagi depozitlar asosida korxonalar va tashkilotlarga turli xil kreditlar ajratiladi, shuningdek, davlat investitsiya dasturlari ham depozit mablag'lari hisobiga moliyalashtiriladi.

5. Iqtisodiyotni rivojlantirishga hissa qo'shish. Depozitlar resurs sifatida iqtisodiyotning turli sohalariga jalb qilinadi va makroiqtisodiy ko'rsatkichlarga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Masalan, korxonalar depozitlar hisobidan olingan kreditlar yordamida ishlab chiqarishni kengaytiradilar, yangi ish o'rinlari yaratiladi va hokazo.

6. Pul muomalasini tartibga solish vositasi. Markaziy bank depozitlar miqdori orqali pul massasini boshqarish imkoniyatiga ega bo'ladi. Depozitlar miqdorini kamaytirish pul massasini qisqartiradi, depozitlarning ko'payishi esa pul massasining ortishiga olib keladi.

7. Bank faoliyatining barqarorligini ta'minlash. Depozitlar bankning majburiyatlarini bajarish qobiliyatiga ega bo'lishini ta'minlaydi va bankni likvidlik tanlovi oldida turishdan asraydi.

8. Bankning moliyaviy resurslarini diversifikatsiyalash. Depozitlar bankning moliyaviy resurslarini turli xil manbalardan shakllantirish imkonini beradi va resurslar tuzilmasini xilma-xil qiladi.

9. Bankning ishonarli muassasa sifatidagi obro'sini mustahkamlash. Depozitorlar sonining ko'pligi bankning xalq orasida ishonchlik darajasining yuqoriligidan dalolat beradi.

Shuningdek, depozitlar investitsiyalar uchun mablag'lar manbai bo'lib xizmat qiladi. Banklardagi depozitlar hisobidan korxonalar va tashkilotlarga kredit resurslari ajratiladi, xonadonlar uchun ipoteka krediti, avtokredit va boshqa turlardagi kreditlar taqdim etiladi. Bundan tashqari, davlat moliyalashtirish dasturlari ham depozit mablag'lari hisobiga amalga oshiriladi. Shu bois, depozitlar iqtisodiyotni rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi.

Depozitning mohiyati quyidagilardan iborat:

1. Aholiga o'z jamg'armalarini bank hisob raqamlariga qo'yish va daromad olish imkonini beradi.

2. Banklarga kredit operatsiyalarini moliyalashtirish uchun mablag'lar manbai bo'lib xizmat qiladi.

3. Byudjet tashkilotlari, korxonalar va tashkilotlarning vaqtincha bo'sh turgan mablag'larini joylashtirish usuli hisoblanadi.

4. Banklarning likvidligini ta'minlash vositasi bo'lib, majburiyatlarni bajarish qobiliyatiga ega bo'lishga yordam beradi.

Depozitlar banklarning asosiy mablag'lar manbai hisoblanadi va ularning turlari xilma-xildir. Depozit turlarining xilma-xilligi banklarning mijozlari talablarini qondirish, ularning ehtiyojlariga muvofiq xizmatlar ko'rsatish imkonini beradi. Shuningdek, turli xil depozit turlari mavjud bo'lishi bank faoliyatining samaradorligini

oshirish, mablag'larni jalb qilish va ulardan foydalanish jarayonlarini mukammallashtirish uchun ham muhim ahamiyatga ega.

Depozitlarni tasniflashning turli mezonlari mavjud bo'lib, ular odatda quyidagi asosiy turlarga bo'linadi: muddatli depozitlar, omonatlar, jamg'arma depozitlari, hisob depozitlari va boshqalar. Muddatli depozitlar bank tomonidan belgilangan muayyan muddatga, masalan bir yil, ikki yil, uch yil va hokazolarga qo'yiladigan depozitlar hisoblanadi. Ushbu depozit turiga mijozlarning sarmoyalar, jamg'armalar, ishlab chiqarish faoliyatidan olingan daromadlarning vaqtinchalik bo'sh turgan qismini joylashtirish maqsadida murojaat qilishlari mumkin. Muddatli depozitlar foiz daromadlarining asosiy manbasi bo'lib hisoblanadi.

Omonatlar esa jismoniy shaxslarning bank hisob raqamlariga qo'yilgan mablag'laridir. Ular asosan, iste'mol maqsadlarida qo'yiladi va muddatsiz hisoblanadi, ya'ni mijoz xohlagan vaqtda o'z mablag'laridan foydalanish imkoniyatiga ega bo'ladi. Omonatlar ustidan foizlar to'lanadi va ular depozitlarning eng oddiy turi hisoblanadi.

Jamg'arma depozitlari esa aholiga uzoq muddatli jamg'arish imkonini beruvchi depozit turidir. Odatda, mazkur depozit turiga bolalar ta'limi, turmush qurish, pensiya yillari uchun mablag'lar jamg'ariladi. Ushbu depozit turi yuqori foiz stavkalari bilan ajralib turadi.

Hisob depozitlari esa yuridik shaxslarning bank hisob raqamlaridagi mablag'lari hisoblanadi. Bu mablag'larni ular xo'jalik faoliyatini amalga oshirish, mahsulot va xizmatlar uchun haq to'lash, soliqlar va majburiy to'lovlarni amalga oshirish kabi maqsadlarda foydalanadilar. Mazkur depozit turiga qat'iy belgilangan muddatlar qo'yilmaydi va ular ustidan tegishli foiz stavkalari belgilanadi.

Ushbu depozit turlaridan tashqari, qo'shimcha ravishda bank tomonidan qimmatbaho metallar depozitlari, valyuta depozitlari kabi turlar ham taklif etilishi mumkin. Banklarning depozitlar bo'yicha maxsus siyosati hamda mijozlari uchun qulaylik yaratish maqsadida yangi depozit turlari ishlab chiqilishi mumkin. Har bir depozit turi o'zining xususiyatlariga ega bo'lib, foiz stavkalari, muddatlari, sharoitlari va boshqa jihatlaridan farqlanadi. Shuning uchun ham banklarning depozit siyosati ko'p jihatdan ularning depozit mahsulotlari assortimentiga bog'liq bo'ladi.

Depozitlar moliyaviy tizimning muhim tarkibiy qismi bo'lib, ularning miqdori va sifati iqtisodiyotning barqaror ishlashiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Depozitlarning shakllanishi va rivojlanishiga bir qator omillar ta'sir qiladi. Ushbu omillarni to'g'ri baholash va hisobga olish depozit siyosatini samarali yuritish, aholining bankka bo'lgan ishonchini oshirish hamda depozit resurslaridan samarali foydalanish imkonini beradi.

Depozitga ta'sir etuvchi omillarni shartli ravishda ikkiga bo'lish mumkin: ichki va tashqi omillar. Ichki omillar bevosita bank faoliyati bilan bog'liq bo'lib, uning depozit siyosati, foiz stavkalari, xizmat ko'rsatish sifati, moliyaviy barqarorligi va

boshqalarni o'z ichiga oladi. Tashqi omillar esa bankdan tashqarida shakllangan bo'lib, makroiqtisodiy ko'rsatkichlar, huquqiy-me'yoriy hujjatlar, soliq siyosati, aholining daromadlari, inflyatsiya, iqtisodiy o'sish sur'atlari va boshqalardir.

Depozitlarning shakllanishi va rivojlanishiga ta'sir etuvchi asosiy omillardan biri foiz stavkalaridir. Foiz stavkalari darajasi to'g'ri belgilanmagan taqdirda, aholining bankka bo'lgan ishonchi susayishi va depozitlar hajmining kamayishiga olib kelishi mumkin. Shuningdek, foiz stavkalari iqtisodiyotdagi inflyatsiya darajasidan past bo'lsa, depozitlar o'z ahamiyatini yo'qotadi.

Inflyatsiya depozitga ta'sir etuvchi muhim tashqi omil hisoblanadi. Inflyatsiya yuqori bo'lganda, depozitlarga qo'yilgan mablag'lar qadrsizlanadi va ularning daromadlilik pasayadi. Natijada, aholi depozitlarga qo'yish o'rniga boshqa aktivlarga murojaat qilishi mumkin. Shu bois, depozit siyosatini amalga oshirishda inflyatsiya darajasini hisobga olish muhim ahamiyatga ega.

Bank obro'si va ishonchlilik darajasi ham depozitlarga bevosita ta'sir ko'rsatuvchi omillardan biridir. Agar bank mo'l-ko'l moliyaviy resurslar va mukammal xizmat ko'rsatish sifatiga ega bo'lsa, u holda aholining bankka ishonchi ortadi va depozitlar hajmi ko'payadi. Aksincha, bankka bo'lgan ishonchning yo'qolishi depozit resurslarining qisqarishiga olib keladi.

Shuningdek, depozitlarga soliq solish tartibi, davlatning depozitlarni rag'batlantirishga qaratilgan siyosati, aholi daromadlari, raqobat sharoitlari va boshqa omillar ham depozitga ta'sir ko'rsatadi. Ushbu omillarning barchasi o'zaro chambarchas bog'liq bo'lib, ular yagona tizimni tashkil etadi va depozitlar miqdoriga kompleks ta'sir o'tkazadi.

Depozitlar moliyaviy tizimning muhim tarkibiy qismi bo'lib, ularning miqdori va sifatiga ta'sir etuvchi omillarni atroflicha o'rganish va tahlil qilish muhim ahamiyatga ega. Faqatgina barcha omillarni hisobga olgan holda depozit siyosatini samarali yuritish mumkin bo'ladi.

Foiz stavkalari depozitga ta'sir etuvchi eng muhim omillardan biri hisoblanadi. Foiz stavkasi bu banklar tomonidan depozitlarga to'lanadigan foiz miqdorini belgilash usulidir. Boshqacha qilib aytganda, foiz stavkasi depozit uchun to'lanadigan qo'shimcha daromad stavkasini anglatadi. Foiz stavkalari mablag'larni jalb qilish va ulardan foydalanish jarayonlarida muhim rol o'ynaydi.

Foiz stavkalarining ahamiyati quyidagilarda namoyon bo'ladi:

Birinchi, foiz stavkalari aholining depozitlarga bo'lgan qiziqishini belgilovchi asosiy omil hisoblanadi. Yuqori foiz stavkalari aholi tomonidan depozitlarga mablag'lar jalb qilishni rag'batlantiradi. Aksincha, past foiz stavkalari aholi depozitlarga qiziqishining susayishiga olib keladi. Shu bois, banklarning depozit siyosati ko'p jihatdan foiz stavkalariga bog'liq bo'ladi.

Ikkinchidan, foiz stavkalari depozit resurslaridan foydalanish samaradorligini belgilaydi. Banklarning kredit foiz stavkalari depozitlarga to'lanadigan stavkalardan yuqori bo'lishi lozim. Aks holda, bankning kredit operatsiyalaridan oladigan daromadi depozitorlarga to'lanadigan foizlarni qoplashga etmay qoladi. Shu bois, foiz stavkalari banklarning foydalilik darajasini belgilovchi asosiy omil hisoblanadi.

Uchinchidan, foiz stavkalari iqtisodiyotda investitsiya muhitini shakllantiradi. Yuqori foiz stavkalari investitsion loyihalarning moliyalashtirilishini qiyinlashtiradi va iqtisodiy o'sishga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Shuning uchun ham foiz stavkalarini belgilashda aholi va xo'jalik yurituvchi subyektlar imkoniyatlari inobatga olinishi kerak.

To'rtinchidan, foiz stavkalari pul muomalasini tartibga solishda muhim rol o'ynaydi. Markaziy bank foiz stavkalarini o'zgartirish orqali pul muomalasiga ta'sir ko'rsatish imkoniga ega. Masalan, foiz stavkalarini oshirish orqali pul massasi qisqartiriladi, aksincha uning pasaytirilishi pul massasining ortishiga sabab bo'ladi.

Beshinchidan, foiz stavkalari moliya bozorida talablarning muvozanatini ta'minlaydi. Moliya bozorida foiz stavkalari talab va taklifga qarab shakllanadi. Talabning ko'pligi foiz stavkalarining oshishiga, aksincha taklifning ortiqchaligi ularning pasayishiga olib keladi.

Shuningdek, foiz stavkalari turli xil iqtisodiy jarayonlarga: inflyatsiya, ishsizlik, byudjet taqchilligi kabi jarayonlarga ham ta'sir ko'rsatadi. Shu bois, foiz stavkalari moliya-kredit munosabatlari tizimining muhim omili hisoblanadi va unga alohida e'tibor qaratilishi lozim.

Inflyatsiya iqtisodiyotning doimiy yo'ldoshi bo'lib, u moliya-kredit tizimiga, shu jumladan depozitlarga ham bevosita ta'sir ko'rsatadi. Inflyatsiya - bu pul muomalasidagi barqarorlikning buzilishi natijasida tovarlar va xizmatlar narxlarining umumiy o'sishini ifodalovchi jarayondir. Boshqacha aytganda, inflyatsiya pul qadrsizlanishining ko'rsatkichi hisoblanadi.

Inflyatsiya turli sabablarga ko'ra yuzaga kelishi mumkin. Talabdagi o'sish, iqtisodiyotdagi defitsit, ishlabchiqarish xarajatlarining oshishi, pul emissiyasining haddan tashqari ko'payishi va hokazolar inflyatsiyaga olib keluvchi sabablar hisoblanadi. Shuningdek, tashqi omillar, masalan, xom ashyo va energiya manbalari narxlarining o'zgarishi ham inflyatsion jarayonlarga olib kelishi mumkin.

Inflyatsiya darajasi tovarlar va xizmatlar narxlari o'zgarishining davriy o'lchovlari asosida aniqlanadi. Agar mamlakat iqtisodiyotida narxlar o'rtacha 5-10 foiz o'sgan bo'lsa, bunday holat normal inflyatsiya hisoblanadi. Ammo, narxlar 50-100 foiz va undan yuqori o'sgan bo'lsa, bu giperinflyatsiya deb ataladi.

Inflyatsiya jarayonlari bevosita depozitlarga jiddiy ta'sir ko'rsatadi. Chunki inflyatsiya darajasi yuqori bo'lganda aholiga depozitga mablag'lar qo'yishning iqtisodiy samarasi kamayadi. Masalan, agar inflyatsiya darajasi 20 foiz bo'lsa, depozitga

qo'yilgan 100 so'm oradan bir yil o'tgach amalda 80 so'mga teng bo'lib qoladi. Ya'ni, pul qadrsizlanadi va depozit orqali olingan daromad real daromadni qoplashga etmaydi.

Shu sababli, inflyatsiya darajasi depozitning daromadliligiga bevosita ta'sir ko'rsatuvchi muhim omildir. Agar depozitga to'lanadigan foizlar inflyatsiya darajasidan past bo'lsa, u holda depozit o'z ahamiyatini yo'qotadi. Natijada, aholi jamg'armalari zararlanadi va depozitlarga bo'lgan qiziqish susayadi.

Shuningdek, yuqori inflyatsiya shartlari banklarning foiz siyosatiga ham jiddiy ta'sir ko'rsatadi. Banklarning depozitga to'laydigan foiz stavkalari inflyatsiya darajasidan yuqori bo'lishi lozim. Aksincha, depozit foizlari inflyatsiyadan past bo'lsa, banklar moliyaviy resurslarni to'plash va kredit operatsiyalarini moliyalashtirish imkoniyatidan mahrum bo'ladi.

Inflyatsiya jarayonlari depozitlarga jiddiy ta'sir ko'rsatuvchi omil hisoblanadi va u depozitlarning daromadliligini belgilovchi asosiy ko'rsatkich bo'lmish foiz stavkalariga bevosita ta'sir qiladi. Shu boisdan ham, inflyatsiya darajasini doimiy ravishda kuzatib borish va depozit siyosatini unga muvofiqlashtirish muhim ahamiyatga ega.

Depozitlar moliya tizimining muhim tarkibiy qismi bo'lib, ularning hajmi banklarning moliyaviy barqarorligini ta'minlash, kredit resurslari bazasini shakllantirish hamda iqtisodiyotga mablag'lar jalb qilishda muhim rol o'ynaydi. Shu bois, banklarning asosiy vazifalaridan biri depozit resurslarini oshirish va ularni samarali boshqarishdan iboratdir.

Depozit hajmining ortishi banklarning moliyaviy salohiyatini kengaytiradi, likvidlilik darajasini oshiradi, raqobatbardoshligini ta'minlaydi va foydalilik ko'rsatkichlarining yaxshilanishiga olib keladi. Shuningdek, depozitlar ko'payishi iqtisodiyotning turli sohalari uchun kredit resurslarini ko'paytirish imkonini beradi va makroiqtisodiy ko'rsatkichlarga ijobiy ta'sir qiladi.

Depozit hajmini oshirishning turli usullari mavjud bo'lib, ulardan samarali foydalanish muayyan yutuqlarga erishish imkonini beradi. Avvalo, aholi va xo'jalik yurituvchi subyektlarning bankka bo'lgan ishonchini oshirish muhim ahamiyat kasb etadi. Buning uchun bank faoliyatining shaffofligini ta'minlash, xizmat ko'rsatish sifatini yaxshilash, obroli brendni shakllantirish zarur. Bank mijozlariga nisbatan xolisona munosabatda bo'lishi, ularning manfaatlarini himoya qilishi, majburiyatlarini qat'iy bajarishi muhim omillar hisoblanadi.

Ikkinchidan, depozit hajmini oshirish uchun bankning foiz siyosati muhim rol o'ynaydi. Depozitlarga belgilanadigan foiz stavkalari nafaqat inflyatsiya darajasini hisobga olishi, balki raqobatbardosh bo'lishi ham kerak. Bunda, depozitlarga yuqori foizlar belgilab, bank daromadliligini ta'minlash masalasiga e'tibor qaratish muhimdir.

Uchinchidan, depozit resurslarini ko'paytirish uchun yangi depozit mahsulotlarini joriy etish ahamiyatga ega. Zamonaviy bankchilik faoliyatida aholiga turli muddatlarga, valutada yoki qimmatli metallarda depozitlar ochish imkoniyatini beruvchi xilma-xil depozit turlari taklif qilinmoqda. Bular orqali mijozlar uchun qulayliklar yaratiladi va depozitlarning jalb qilinishi osonlashadi.

To'rtinchidan, mijozlar uchun qo'shimcha bank xizmatlari taklif etish ham depozit hajmini oshirish imkonini beradi. Masalan, bank kartalar, mobil bankingli, elektron pullar, to'lov terminallarinoqali ko'rsatishi kabilar aholi tomonidan bankdan foydalanishni osonlashtiradi va unga bo'lgan qiziqishni kuchaytirishga olib keladi.

Beshinchidan, aholi va xo'jalik yurituvchi subyektlar uchun soliq imtiyozlari va boshqa rag'batlarini joriy etish ham depozitlarni jalb qilish qobiliyatini oshiradi. Depozitlarni afzal ko'rish va boshqa aktivlarga nisbatan arzonlashtirilgan soliqlar belgilash yo'li bilan ularning hajmi oshirilishi mumkin.

Depozit resurslarini ko'paytirish uchun bunday va boshqa ko'pgina usullardan foydalanish mumkin. Biroq, asosiy maqsad bankning moliyaviy resurslar bazasini mustahkamlash va mijozlar uchun qulayliklar yaratishdan iborat bo'lib qolmoqda. Depozit hajmini oshirish esa bunday maqsadlarga erishishning eng muhim usuli hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR VA INTERNET MANBAALARI

1. ECONOMIC DEVELOPMENT, Michael P. Todaro, Stephen C. Smith, Pearson, 2015
2. IQTISODIY RIVOJLANISH NAZARIYALARI, D.Q. AHMEDOV, G.E.ZAXIDOV, LESSON PRESS, 2018
3. Абдувахобов Шахзод Холмўмин уғли, Possibilities of Increasing the Activity of Banks in the Securities Market, Journal of Advanced Research and Scientific Progress (JARSP), Volume 02 Issue: 03/2023 ISSN: 2751-7551 (159-162)
4. Абдувахобов Шахзод Холмўмин уғли, Analysis of Existing Management Mechanisms and Assessment Methods of The Bank's General Financial Risk, Journal of Intellectual Property and Human Rights, Volume:02 Issue: 05/ May-2023, ISSN:2720-6882 (227-231)
5. Абдувахобов Шахзод Холмўмин уғли, Improvement of Investment Activities in the Service Sector, Journal of Innovative Studies of Engineering Science (JISES), Volume:02 Issue:03/2023 (53-58)
6. Абдувахобов Шахзод Холмўмин уғли, Factors Causing Credit Risks in Commercial

Banks and Their Assessment, Journal of Intellectual Property and Human,
Volume:02 Issue:05/May-2023 ISSN:2720-6882 (221-226)

7. Sharipova N. D., Asadova S. D. THE ROLE OF BANKS IN THE MODERN MONETARY SYSTEM //Procedia of Theoretical and Applied Sciences. – 2023. – Т. 6. – С. 55-62.
8. Шарипова Н.Д., Чориев Я.А. СТРАХОВАНИЕ БАНКОВСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ //International Journal of Advanced Research in Education, Technology and Management. -2023- Т.2. - С. 92-99.
9. Sharipova N. D., Jurayev I. S. THEORETICAL FOUNDATIONS OF MONETARY POLICY// INTERNATIONAL JOURNAL OF INNOVATIONS IN ENGINEERING RESEARCH AND TECHNOLOGY. – 2023. -Т. 10. -С. 171-173.
10. Sharipova N. D., Aliboyev L.Sh. THE IMPORTANCE OF ANTI-INFLATIONARY POLICY AND INFLATION TRADING IN UZBEKISTAN// INTERNATIONAL MULTIDISCIPLINARY JOURNAL FOR RESEARCH & DEVELOPMENT. -2023. -Т. 10. -С. 92-94.
11. Tursunov, F. M. (2023). TIJORAT BANKLARIDA MASOFAVIY BANK XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISH MUAMMOLARI VA ULARNI BARTARAF ETISH AHAMIYATI. SCHOLAR, 1(30), 75–81.
12. Tursunov Faridun Mustafojevich. (2023). OPPORTUNITIES FOR REMOTE BANKING SERVICES TO GROW IN REPUBLIC OF UZBEKISTAN’S COMMERCIAL BANKS. Galaxy International Interdisciplinary Research Journal, 11(11), 4–7.
13. Каримова А.М., Махсудов О.Ш. Assessment of the Current State of the Market and Procedure For Lending to Subjects of Tourism Services of the Republic of Uzbekistan / Яшил иқтисодиёт ва тараққиёт журнали, 2023-йил, октябрь, 10-сон, 79-83.
14. Ниязов З. Д., Махсудов О.Ш. Investment attractiveness of the enterprise, as well as factors influencing its development in the economy of Uzbekistan./ Иқтисодиёт, молия ва инновациялар халқаро илмий журнали, декабрь 29, 2023 1(4) сон, 47-55
15. Каримова А.М., Ниязов З. Д. Махсудов О.Ш. Кредитная поддержка инновационного развития / SCHOLAR 1(32) сон, ноябрь 2023, 171-179.